05/01/2019

Έθιμα των Φώτων από τη Δερβιτσάνη

/ Ομογένεια

Κατά την 6η Ιανουαρίου εκάστου έτους η Ορθόδοξη Εκκλησία μας έχει ορίσει από καταβολής της τον εορτασμό των Θεοφανείων, ή όπως λέγεται στην καθομιλουμένη του τόπου μας, των «Φώτων». Η εν λόγω εορτή τιμά τη βάπτιση του Ιησού Χριστού στον Ιορδάνη ποταμό από τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο κατά το τριακοστό έτος της ηλικίας του.

Στη Δερβιτσάνη μας την παραμονή της μεγάλης εορτής, ο παπάς με τη συνοδεία του νεωκόρου της Εκκλησιάς, επισκέπτονταν – και συνηθίζεται ακόμη να επισκέπτεται – όλα τα σπίτια του χωριού μας, αγιάζοντάς τα. Και όπως διασώζει η λαϊκή μας παράδοση:

«Πρέπει να φύγουν τα ισκιώματα* και όλοι να έχουν τη υγειά τους».

Οι Δερβιτσιώτες με μεγάλη ευλάβεια και δέος, συνήθιζαν μετά τη Θεία Λειτουργία να πηγαίνουν μαζί με τον ιερέα του χωριού στο «Σερτό του Καλόγερου»*, όπου τελούνταν ο καθαγιασμός των υδάτων. Η τέλεση του γινόταν μετά από άρτια οργάνωση των επιτρόπων του ιερού ναού και των λοιπών πιστών ενοριτών.
Μπροστά προπορεύονταν το Μπαργιάκι*, έπειτα ακολουθούσαν οι επίτροποι κρατώντας αναμμένες λαμπάδες στα χέρια τους, μετά τα ξεφτέργια* και ύστερα οι ψάλτες με τον ιερέα. Ο ιερέας κατά τη διαδρομή, συνήθιζε να κάνει στάσεις για να διαβάσει τις λεγόμενες αιτήσεις, οι οποίες δεν είναι τίποτε άλλο παρά δεήσεις

θεσπισμένες από το τυπικό της Εκκλησίας μας. Μετά από κάθε αίτηση οι ψάλτες και ο λαός, με δυνατή φωνή έψαλλαν το «Κύριε ελέησον». Ύστερα από τον Αγιασμό, ο «Ανάδοχος», ο οποίος κρατούσε το Μπαργιάκι το πήγαινε στο σπίτι του και δεχόταν καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρα τους συγχωριανούς του για να το προσκυνήσουν. Αμέσως μετά την τέλεση των θρησκευτικών καθηκόντων τους, οι χωριανοί έστηναν χορό στο «Νταμπόρι»(η παλιά πλατεία μας) και τα παιδιά τραγουδούσαν το παρακάτω τραγούδι:

Σήμερα ειν' τα Φώτα
καρακαλιέται η κότα
πόξω 'πο την πόρτα.
Σφίγγω ένα λιθάρι
την παίρει στο ποδάρι.
Ω μπομπώ το πόδι μου
και το καλαπόδι μου.
Φέρτε μου τη σέλα
να καβαλικιέψω.
Να πάρω το στράτι – στράτι
στρατί το μονοπάτι
Μετά το 1990 ο Αγιασμός των «Φώτων» τελούνταν στο «Πηγάδι» του χωριού μας από τον αείμνηστο πατέρα Μιχαήλ Ντάκο. Από τα μέσα της πρώτης δεκαετίας του 21ου αιώνα (2005) στην Εκκλησιά έχει τοποθετηθεί ειδική μαρμάρινη δεξαμενή στην οποία είναι χαραγμένη με βουστροφηδόν γραφή, η εξής φράση:

«ΝΙΨΟΝ ΑΝΟΜΗΜΑΤΑ ΜΗΜΟΝΑΝ ΟΨΙΝ»

Τα παλαιότερα χρόνια,την περίοδο των μεγάλων εορτών στη Δερβιτσάνη έρχονταν και ο λεγόμενος «Γκέγκας» (Αλβανός από το Βορρά). Ένας ζαχαροπλάστης που έφερνε διάφορα γλυκίσματα και χαλβάδες σ' ένα λεπτό ξύλινο δίσκο και περιφερόταν στο χωριό για να αγοράσουν κυρίως τα παιδιά.

*ισκιώματα = τα κακά πνεύματα
*Μπαργιάκι = το λάβαρο
*ξεφτέργια = τα παιδιά που κρατάνε τα μεταλικά σύμβολα των Εξαπτέρυγων
πηγές: Μαρτυρίες Δερβιτσιωτών

Πηγή: **dervitsani.gr**